

Monumentnummer*: 531502

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 27 september 2013
Kadaster deel/nr 82670/102

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Maarsssen Stichtse Vecht Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Maarsssen Betonnen werken Maarsseveen - De Klop

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Maarsssen	K			572
Maarsssen	K			573

*Omschrijving***

Cluster 27. Scherfvrije schuilplaats type 1916/I.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

SCHERFVRIJE SCHUILPLAATS TYPE 1916 / I als onderdeel van lineaire en accesverdediging op basis van loopgravenstelsels, gedekte wegen en dergelijke. De schuilplaats van het type 1916 / I binnen het complex Betonnen Werken Maarsseveen - De Klop ligt aan de Veenkade (verlengde van de Herenweg), iets noordelijk van de kruising met de Maarsseveensevaart. Schuilplaatsen type 1916 / I en 1916 / II zijn volgens min of meer uniform of standaardontwerp in 1916 en 1917 op meerdere plaatsen in de Nieuwe Hollandse Waterlinie gebouwd. Er bestaan verder onder meer nog exemplaren bij Fort Vuren en de Batterij onder Brakel. Dergelijke betonnen schuilplaatsen lagen gewoonlijk in de directe nabijheid van aarden geschutsofstellingen en loopgraven, aan de keelzijde van de dekking. De gesloten voorzijde of frontzijde van de schuilplaatsen was gedekt door een grind- of puinkist, of door aardwerken die deel uitmaakten van een dijk, een glacis ter bescherming van de loopgraaf of een gedekte weg. Deze puin-, grind- of aardwerken zijn soms niet meer aanwezig of nog slechts met moeite herkenbaar, terwijl ook de sporen van de aarden batterijen meestal voor een groot deel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

zijn uitgewist. Het type 1916 / I (ook wel type 1917 genoemd) bleek bij proefnemingen erg kwetsbaar te zijn. De toegangen zijn later meestal dichtgezet door middel van metselwerk of beton, maar in enkele gevallen zijn ze nog open of opnieuw geopend. Het exemplaar aan de Veenkade is echter doorgezaagd, geheel van de toegang ontdaan en een kwartslag gedraaid, waardoor het als twee kleine veeschuilplaatsen hergebruikt kan worden.

Omschrijving

De SCHERFVRIJE SCHUILPLAATS TYPE 1916 / I is een éénlaags, in gewapend beton uitgevoerd, scherfvrij, militair onderkomen, dat beschutting kon bieden aan vier manschappen infanterie / artillerie. De schuilplaatsen 1916 / I zijn gebouwd op een rechthoekig grondplan van ongeveer 3,50 x 1,50 x 1,50 m (b x d x h). De schuilplaatsen zijn gebouwd volgens ongeveer achtkantig cilindrisch model dat afketsen van granaatscherven moest bevorderen. De lange gevels, het dak en de buitenzijde van de vloer vertonen dan ook een stompe knik over de volle lengte. De beide blinde zijgevels zijn verticaal uitgevoerd. De groepsschuilplaatsen Type 1916 / I zijn - ook als experiment - als monolithische betonnen werken geconstrueerd en waren via een toegangsopening - centraal aan de loopgraafzijde of keelzijde - toegankelijk. Deze enkele tientallen centimeters boven terreinniveau gelegen toegangen werden omgeven door verticale, rechthoekige verdikte betonnen omlijstingen. De schuilplaatsen waren afsluitbaar door middel van ijzeren luiken, die niet meer aanwezig zijn. Het exemplaar aan de Veenkade is doorgezaagd en van de toegang ontdaan.

Waardering

De SCHERFVRIJE SCHUILPLAATS TYPE 1916 / I binnen het complex Betonnen Werken Maarsseveen - De Klop is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de en 20ste eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de en 20ste eeuw) c. het systeem van 'levende' veldversterking in de diepte (20ste eeuw)

Het betreft hier een onderdeel van omstreeks 1916, namelijk een voorbeeld van een scherfvrije, betonnen schuilplaats van het type 1916 / I, dat tevens als betonexperiment te boek staat.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en in het bijzonder als een met een loopgravenstelsel samenhangend relict.

* Het onderdeel is in de huidige toestand als curiositeit representatief omdat het interieur en de constructie zichtbaar zijn en het is hiernaast representatief omdat het als onderdeel van een gedeconcentreerde verdedigingslijn is toegevoegd aan het bestaande fortificatiestelsel. Het bezit zeldzaamheidswaarde als tamelijk schaars en vroeg voorbeeld van een betonnen schuilplaats.

* Het onderdeel is weinig gaaf bewaard als gevolg van het doorzagen, maar het laat zich als gebouwd onderdeel nog goed in het veld herkennen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie

Schuilplaats